

Leden

Leden är totalt 11 km. Man kan börja vid Sätila sand men det finns även flera parkeringsmöjligheter längs leden som man kan utgå från. Svårighetsgraden varierar från mycket lättgången på vägar till lite svårare på stigar. Det finns också några brantare och svårare passage och trappor som kräver lite mer ballans. Vid Årenäs finns även en sträcka som fungerar för rullstol och barnvagn.

1. Lygnern och båten Isa

Lygnern är en stor sjö som sträcker sig två mil mot sydväst. Sjöns vatten passerar Sundsjön och Stensjön som avvattnas av Rolfsån vars vatten slutligen mynnar i Kungsbackafjorden. Båten Isa, vars förlaga trafikerade sjön mellan Sätila och Fjärås runt 1900-talets början, utgår från Sätila sand och gör turer som du kan följa med på.

2. Sätila sand

Här finns en lång sandstrand, badplats och en brygga för Isa. Under 1800-talet var Sätila sand i stort sett ett öppet sandfält med sanddynen. I början på 1900-talet planterades tall för att binda sanden. Flera mycket sällsynta arter finns längs stranden. I barken på vissa av de gamla tallarna lever den rödlistade reliktbocken. På den långgrunda stranden växer bland annat den småvuxna och hotade borstsäven.

3. Lillesjön och alsumpskogar

Nära utloppet svänger ån kraftigt (meandringar). Avsnörda korvsjöar har bildats. Området svämmas över med jämna mellanrum och blöta områden skapas på svämplanet. Fram till 1800-talet fanns här produktiva slättermader. När dessa övergavs växte det upp alsumpskog. Här hittar man ovanliga arter som mindre hackspett som behöver gott om gamla lövträd och örlav som växer på lövträd där luftfuktigheten är hög. I vattensamlingar finns en mängd vattenlevande smådjur som dykare, buksimmare och larver av trollsländor och dagsländor.

4. Storån

Storåns källor ligger i Bollebygds och Borås kommuner. Ett stort projekt har genomförts för att återskapa fria fiskvägar förbi alla kraftverksdammar så att lax och andra arter åter kan ta sig från havet, genom Lygnern och ända upp till Nolån och Sörån i Bollebygds kommun för att leka. Där leden passerar kan du se den vackra stenvalsbron från 1800-talet vid sidan om den nya bron.

5. Ekar

Vid Smälteryds naturreservat finns gott om gamla grova ekar i branterna och i hagmarken. Här lever sällsynta arter som ekoxe, lunglav och korallticka.

6. Storåns delta

Sediment som transporterats genom Storån under tusentals år har avsatts och skapat ett delta vid utloppet. Här finns vassar som är barnkammare för fisk. Fåglar som skäggdopping, rörsångare och sävsparv häckar.

7. Bergbranter

Här kan man se de branter som sträcker sig genom större delen av området. Branter och block ger skydd åt en mängd kärlväxter, mossor, lavar och snäckor. Här finns bergbranter med ”grönsten” som är mer lättvittrad, mer basisk och näringsrik. Därför trivs krävande arter som bergjohannesört och trollsmultron samt hotade lavar som örtlav och blågrå skinnlav.

8. Bäckravin

Här finns en fin bäckravin som är en oas för många känsliga och ovanliga arter som praktfingersvamp, skuggmossa och havstulpanlav.

9. Hålväg och ekskog

Området ingår i Buarås gamla inägor som fram till 1800-talet till största delen bestod av slätterängar. Efter att slätterängarna övergavs växte det upp ekskog. I bergbranter växer här den ovanliga och hotade fågel-fotsmossan och den sällsynta lundsångaren har hörts. Leden passerar genom en gammal hålväg som uppstått genom att den trampats under mycket lång tid tillbaka i tiden.

10. Mjölkrattan

Denna trappa har använts när man från Flohult på andra sidan sjön for över för att mjölka korna som gick på skogsbete ovanför branten.

11. Femstenarör

Längs leden finns flera gamla gränsmarkeringar av okänt ursprung. Hjärtstenen i centrum omges av fyra stenar.

12. Odlingrösen vid Kronäng

Kronäng består av tre torp som låg under gårdarna Lida och Alma. Ett av torpen beboddes fram till 1980-talet. De små odlingsrösen som ligger längs leden vittnar de åkermarker som funnits här tidigare men som delvis vuxit igen med skog.

13. Brant med Fjäråsgnejs

I branterna kan man se en grå gnejs som väldigt lätt delar sig i skivor. Detta är Fjäråsgnejs som bröts och var ett eftertraktat material.

14. Stenbrott

Leden passerar förbi en stor hög med överbliven Fjäråsgnejs. Längre in ligger själva stenbrottet.

15. Kvarnar vid Ramhultafallet

Vid Ramnån finns en damm där man samlade vatten som släpptes på när man skulle mala i kvarnarna som låg vid Ramhultafallet. Några kvarnstenar ligger kvar vid bäcken.

16. Kyrkvägen

Kyrkvägen, som man vandrar på till Årenäs, finns med på kartor från 1600-talet. Här gick man varje söndag till kyrkan i Sätila.

17. Gammal åkerterrass

Här finns en gammal liten terrass som tidigare troligen använts som åker.

18. Gamla båtbyggen vid Buarås

Här finns rester av den gamla båtbyggen för Isa som anlade vid Årenäs på sin tur längs Lygnern.

19. Utsikt vid Årenäs

Vid Årenäs gamla inägor finns fortfarande öppna åkrar och betesmarker. Här har man en fantastisk utsikt över Lygnern.

20. Ängsrester vid Årenäs

Vid årenäs och Tostekulla finns små rester av den gamla ängsfloran som funnits i området under 100-tals år. Här växer stor blåklocka, åker-vädd, rödklint, sommarfibbla och gökärt, och det flyger ovanliga fjärilar som violett kantad guldvinge och bastardsvärmare i de varma sydvända sluttningarna.

21. Hamlade lindar

Vid Årenäs finns ett litet område med gamla och tidigare hamlade lindar. Fram till 1800-talet beskar man grenar med löv, samlade dem till kärvar och använde dem som vinterfoder. I träden lever den ovanligare skalbaggen lindbock.

22. Lundflora

Vid Årenäs finns rika marker med ädellövtäd och lundväxter som blsippra och smånunneört. Här finns även ”hav” av ramslök som blommar på försommaren och lägger en doft av lök över området där man går. Det växer också många mycket ovanliga svampar som lundtaggsvamp och orange kantarell.

23. Ovanliga vildbin

Många av våra 300 vildbiarter har minskat mycket. Mellan Årenäs och Tostekulla växer gott om ängsvädd som det rödlistade guldsanbiet lever på. Biet gräver bon i marken på solbelysta sandiga jordblottor. För att dessa boområden ska finnas kvar behövs bete och tramp från djur som håller öppet blottorna. Andra ovanliga vildbin som finns i området är väddsandbi, vialsandbi och långhornsbi.

